

CURIERUL JUDICIAR

ZIAR SĂPTĂMÂNAL

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — PRACTICĂ

ADEVER SI LUMINA

JUȘTITIE SI LIBERTATE

DIRECTOR: PETRE BORS

PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an 30 Lei
Pe 6 luni 16 »
Pe 3 luni 8 »

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă portul

Pentru inserții și reclame a se adresa la administrație

REPRODUCȚIA INTERZISĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCUREȘTI

No. 5, CALEA RAHOVEI, No. 5

Un număr vechi 2 Lei

A V I S

Redacțiunea și Administrațiunea acestui ziar s'au mutat definitiv în Calea Rahovei No. 5, vis-a-vis de Palatul de Justiție la Tipografia «Codreanu & Săvoiu».

Orî ce corespondență și plăți, rugăm a ni se face la această nouă adresă, pe numele D-lui CODREANU, redactor-proprietar și administrator al ziarului.

Administrația.

S U M A R

Cum se consideră condițiunile ilicite, contrarii ordinei publice și bunelor moravuri din un testament sau o donațiune? Anulează testamentul și donațiunea ori se consideră ca nescrise? de D. Chebapci.

PROBA ASOCIAȚIUNILOR ÎN PARTICIPARE de Eug. E. Singuroff, Jude de pace la Fălliceni.

Jurisprudența Română:

Curtea de Apel București, secția I: I. Boschke și V. Bechler cu A. Mărculescu.

Informațiuni.

Cum se consideră condițiunile ilicite, contrarii ordinei publice și bunelor moravuri din un testament sau o donațiune? — Anulează testamentul și donațiunea ori se consideră ca nescrise?

După ce am spus teoria din dreptul roman și francez, să studiam vechia noastră legiuire și apoi dreptul civil actual.

În condica Calimach în § 1195 dice: «Cuvintele urmate sub acest fel de condiții, care puindu-le la voințele cele de pe urmă, se socotesc a fi nepuse rămând fără de putere».

În legiuirea Caragea nu avem o dispozițiune privitoare la testamente, ci numai la tocmeli; art. 4. Par.

III-a Cap. 1: *Tocmelile împotriva pravilelor și a năvăurilor celor bune, nu se tocmesc».*

D-nul Alexandrescu, în un articol publicat în ziarul «Dreptul», deduce, din acest text, că sub condica Caragea, condițiunile imposibile sau ilicite cuprinse în testamente, nu anulează dispozițiunea, căci art. 4 citat se referă la tocmeli. Dacă acest argument ar fi satisfăcător pentru d-nu Alexandrescu, atunci la ce mai susține că în codul civil, condițiunile imposibile, ilicite, ar anula testamentul, căci în privința aceasta, în codul civil, avem numai dispoziția art. 1008 pentru contracte; și dacă argumentarea d-sale, ar fi bună pentru legea Caragea, de ce n'ar fi tot așa de bună și sub codul civil actual? 1

Redactorii codului civil actual nu s'au ocupat la materia testamentelor și a donațiunilor, despre efectul condițiunilor imposibile, ilicite... etc. ca și legiuitorul Caragea. Sunt însă de observat aceste două lucruri: întâi, că redactorii codului civil au copiat aproape întocmai codicele Napoleon, în care se afla dispoziția art. 900, în cât nereproducerea lui în codicele civil echivalează cu o *suprimare*, care rezultă din chipul fidel cu care a tradus și copiat textele din Codul Napoleon.

Redactorii codicelui civil și-au făcut studiile lor juridice în Franța, și încă, de pe băncile școlare, au auzit din gura profesorilor lor, critica severă ce se făcea dispozițiunii articolului 900 din codul Napoleon.

Redactorii noștri bine au făcut de nu au reproduș art. 900, căci de sigur el ar fi dat ocazie la chiar aceia ce susțin astăzi că condițiunile ilicite nu anulează testamentul, să tunc și să fulgere contra unui legiuitor irațional, inconsecuent cu el însuși.

Din nereproducerea art. 900, s'au ivit două păreri: una care considera ca nescrise, condițiunile imposibile, ilicite, contrare ordinei publice și bunelor moravuri din un tes-

1) «Dreptul» 1892. No. 16. Articolul d-lui Alexandrescu: Despre efectul condițiunilor imposibile.

tament sau donațiune; ear alta, care anulează întreaga dispozițiune.

Prima părere este susținută de Curtea de casație care, prin câte va decisiuni pronunțate în 1884, a stabilit: «*Clausele ilicite cuprinse într'un testament nu dă loc la nulitatea actului, asemenea nulități s'a prezcut de lege când se vorbește de substituțiuni*».

Suprema Curte, dă următoarele argumente: 1) Că nu există vre-o dispozițiune care să anuleze testamentele ce cuprinde condițiuni ilicite, că nulitățile fiind de strictă interpretare, ele nici nu se pot crea, nici deduce prin analogie; că acolo unde legiuitorul a vroit a anula o dispoziție testamentară, a exprimat'o, cum a făcut cu art. 803, la substituțiuni; 2) Că articol 5 din cod. civ. s'ar referi la contracte, și nu la testamente. 3) Că suprimarea art. 900, se explică prin neutilitatea sa, de oare-ce o asemenea dispoziție se înțelege de la sine.

Primul considerant este juridic; în adevăr, nulitățile nu se pot crea, nici deduce prin analogie; întrebarea însă este: Să nu fi existând oare o asemenea nulitate, pronunțată pentru donațiuni și testamente? Ferească D-zeu zice Curtea de casație, art. 5 se referă la convențiuni, ear nu la testamente. Înalta Curte nu are grija de a demonstra afirmațiunea ce o face.

Noi, spre a înlesni rezolvarea chestiunii de ști, dacă există sau nu o nulitate pronunțată de lege, vom reproduce textul art. 5 de o parte și a art. 6 din cod. Napoleon.

Art. 5. „Nu se poate deroga prin convențiuni sau dispozițiuni particulare, la legile care interesează ordinea publică și bunele moravuri.

Art. 6. Cod. Nap. „On ne peut déroger, par des conventions particulières aux lois qui intéressent l'ordre public et les bons moeurs.»

Prin articolul 6 din codul Napoleon este oprit particularilor a deroga prin convențiunile lor numai, la legile de ordine publică. Prin articolul 5 din cod. civ. este oprit particularilor a deroga nu numai prin convențiuni, dar și prin dispozițiuni particulare.

Curtea de Casație zice că espresiunea sau dispozițiuni particulare, se referă la convențiuni; atuncia s'ar putea citi și scrie art. 5, ast-fel. «Nu se poate deroga prin convențiuni, sau convențiuni, la legile care interesează ordinea publică și bunele moravuri». Este construcție românească, are vre un înțeles de a adăoga oare cuvântul, convențiuni?

Espresiunea «dispozițiuni particulare» cuprinde în sine dispozițiunea între vii (donațiunea) și dispozițiunea din cauza morții (testamentele). Aceasta rezultă din art. 800 sub titlu II *Despre donațiuni între vii și despre testamente*: Nimeni nu va putea dispune de avutul său cu titlu gratuit; art. 802, care definind testamentul zice: «Testamentul este un act revocabil, prin care testatoarele dispune, pentru timpul încetării sale din viață de tot sau parte din avutul său». Articolul 803: «Substituțiunile sau fideicomisele sunt prohibite; ori-ce dispozițiune etc. Art. 804: «Este permisă dispozițiunea prin care Art. 805: Este permisă asemenea dispozițiunea între vii sau testamentară prin care usufructul se dă la o

persoană, și proprietatea nudă la alta. Art. 806: Minorile mai mic de șai-spre-zece ani nu poate dispune, nici într'un fel». Art. 807. Minorile poate dispune prin testament de jumătate; Art. 809. Art. 811: «Dispozițiunile între vii sau prin testament; Art. 841: Liberalitățile... nu pot trece peste jumătatea bunurilor dispunătorului; Art. 884: «Dacă dispozițiunea Art. 888: «Legatul universal este dispozițiunea...»

Așa dar nu mai poate fi îndoială că cuvintele: «dispozițiuni particulare» înseamnă dispozițiunea între vii și dispozițiunea testamentară.

O dată stabilită aceasta ce rămâne din cele două considerațiuni ale Curții care se întrupează în unul: că adică legea nu ar pronunța nulitate?

De îndată ce, în art. 5 se visează donațiunile și testamentele, ori ce derogatiune contrară legilor, ordinii publice, bunelor moravuri, ar cuprinde testamentele, ele sunt nule, cum și convențiunile când cuprind asemenea condițiuni.

Cel din urmă considerant al Curței de casație este acesta: Dacă legiuitorul nostru a suprimat articolul 900, aceasta n'a făcut'o în scop de a se abate de la legiuirea franceză, dar pentru că o asemenea dispoziție era inutilă. Și aici are grijă Curtea de casație de a demonstra inutilitatea. Era inutilă zice Curtea de casație, căci o asemenea dispozițiune se înțelege de la sine. De ar fi știut una ca aceasta, aprinsul revoluționar francez Barrère, n'ar fi mai rostit acel înflăcărat discurs spre a se vota art. 32, care, cu oare-care mici schimbări, a devenit art. 900 din cod. Napoleon. El credea foarte utilă această dispozițiune, pentru a se garanta legile politice, libertatea cultului și a conștiinței. De asemenea la 1804 Bigot de Preameneu n'ar fi zis: «condițiunile ilicite dintr'un testament, sunt mai mult ca o simplă greșeală atestatorului, dar votați art. 900.

Dacă o asemenea dispozițiune ar fi inutilă, cum o consideră Curtea de casație, cum s'ar găsi ea în dreptul roman, la acest popor cu spirit eminentamente practic și util, care nu se ocupa de lucrurile zadarnice. Ei ziceau: «de minimis non curat praetor». Pentru ce lupta între Proculeieni și Sabinieni?

Supresiunea articolului 900 s'a făcut inadins, căci redactorul codului civil, nu a vrut să primească art. 900. Poate că până la un punct să fi fost și inutil, dar nu cum spune Curtea de casație, că o asemenea dispoziție s'ar înțelege de la sine, dar pentru că cazul era regulat de articolul 5, și nu era nevoie de o repetiție.

După ce am examinat considerantele decisiunii Curței de casație, să arătăm cari sunt cuvintele pe care ne întemeiam într'u a susține, că condițiile imposibile, ilicite, din donațiuni și testamente, anulează în totul, dispozițiunea:

1. Argumentul ce se poate da, în întâiul loc, este următorul dedus prin *à fortiori*: Tendința legiuitorului este clar manifestată în privința testamentelor și a donațiunilor. Aceasta rezultă din numeroasele formalități la care le-au supus, și din numeroasele nulități, ce le au dictat. El vede cu ochi răi asemenea liberalități, pentru că cea mai mare parte din ele se fac în dauna moște-

ditorilor, pentru care legiuitorul, cu drept cuvânt, are toată sollicitudinea, căci crede a corespunde și afecțiunii testatorului, a donatorului, pentru rudele lui mai apropiate.

Este iarăși învederat că legiuitorul ține foarte mult să încurajeze transacțiunile, înlesnind înmulțirea convențiilor, pentru care lasă părților o deplină libertate. Când dar, el anulează convențiunile ce ar cuprinde o condițiune contrară ordinei publice, pe care de altminterea le vede cu ochi buni și vrea să le încurajeze, cum ar putea el să menție validitatea unor donațiuni ori testamente, otrăvite cum zicea Barère, pe care tocmai le vede cu ochi răi? Ar fi una din cele mai mari neconsecinți, și aceasta nu o putem presupune la un legiuitor.

2. La noi nici nu s'a simțit, când s'a redactat codul civil, necesitățile ce existau la Români sau la Francezi. Cei d'întâi pentru a continua sacrificiile, pentru a arăta că părintele de familie, după cum în viață era stăpân absolut pe membrii familiei și bunurile lor și a lui, tot așa și când se duce din viață.

Noi nu ne găsim în ajunul unei revoluțiuni, nici față de o clasă socială, care luptă contra legilor politice ori a credințelor religioase.

3. Ce să se facă cu condițiile contrare legilor, să se execute? Se opun legile, bunele moravuri, se amenință ordinea publică. Să nu se execute, să se considere ca nescrise, atunci trebuie să înlăturăm două lucruri: Trebuie înlăturată, despărțită, deslipită voința testatorului, care a făcut darul așa cum a înțeles și în un scop și pentru motive bine cunoscute lui.

Eată un testator care are copii legitimi, dar care are și alte rude; el și-a iubit copiii pe când era în viață, căpătuiți pe fie-care din ei; la moarte după ce regulează partea fie-cărui moștenitor rezervatar, lasă partea sa disponibilă, consistând în un imobil, la mai multe alte persoane, cu condițiunea, de a nu se înstreina imobilul până ce cel mai mic dintre legatari, nu va deveni major; mai adăogă că moșia se va da în arendă la streini, și, sub nici un cuvânt, nu va putea fi căutată s'au admistrată de părinți ori alte rude, nici arendată la vreunul din aceștia. Pe deasupra acestora, ca sancțiune, pune clausa de enheredațiune pentru moștenitorul ce ar ataca testamentul.

Pentru ce a pus el toate aceste condițiuni? Pentru a nu se înstreina averea ce o lasă prin testament. Ce motive l'a determinat? Mai plausibile ar fi acestea: cunoștea că legatarul e cheltuitor, că se aruncă în afaceri riscante, că era plin de datorii și altele. Din acest exemplu se poate convinge ori-cine că dorința lui de a face o liberalitate era în așa de strinsă legătură cu neinstreinarea, în cât, de bună seamă, dacă acest testator ar fi știut că nu are să i se țină în seamă condițiunea, că averea are să se risipească, s'au că o să năpădească creditorii asupra ei, el nu ar fi făcut liberalitatea, nu ar fi păgubit și nemulțumit pe copii, către cari a arătat în tot-deauna afecțiune și dragoste, ear copiii nu ar fi primit cu amărăciune la risipa averii părintelui lor, s'au că acea avere a servit, drept sal, unor creditorii lacomi, unor cămătari.

Presupunem acum că condiția de inalienabilitate se respecta, care ar fi urmarea? Creditorul legatarului ar privi cum debitorul lor se resfață în bogății, ear el îndură anevoioasa sărăcie. N'ar fi scandalos acest lucru? Lucrul legat este scos din comerț, de și prin lege substituțiunile sunt prohibite, tocmai pentru că împiedică circulațiunea bunurilor. Moștenitorii vor fi nevoiți a rămânea în indivisiune, contrar art. 724 din cod. civ., care este o prescripțiune de ordine publică, și care este un izvor de nemulțumiri, certe, și care are de efect împiedicarea de a se ameliora bunurile și a le deteriora.

Cei ce susțin că condițiile contrare legilor din un testament sau donațiune, nu atrag nulitatea lor, conchid că ele trebuiesc considerate ca nescrise, căci se presupune că testatorul nu ar fi ținut la acea condițiune, în cât ea poate fi rezultatul unei simple erori. Această presupunere este gratuită, puțin verisimilă cu situațiunea în care se găsește testatorul când dispune de avutul său, pentru cazul în care n'ar mai fi în viață. Omul, ce își face testamentul său, își trece în acel moment prin mintea lui, aproape întreagă viața lui, socotind punctul de la care a plecat, prin care a trecut și unde a ajuns, așa că actul ce îl redactează este solemn prin natura lui, nu prin forma, că aceea ce a prescrips testatorele este voința determinată, hotărâtă și cea de pe urmă, căci el nu știe dacă va mai avea vreme să revie. O atare presumpțiune nu e dar verisimilă și nu este sprijinită pe nici o dispoziție a legei.

Afară de aceasta, spre a decide dacă în adevăr condițiile ilicite trebuiesc să fie considerate ca nescrise, de unde s'a luat această regulă? Nu avem nici un text, cum o au Francesii și cum o aveau Români. A declara ca nescrise, înseamnă, pe de o parte a altera voința testatorului, ear pe de altă parte a crea o dispozițiune ce nu se găsește scrisă în lege.

În potriua soluțiunei ce am dat'o, d-l Degré, prin două articole publicate în ziarul «Dreptul», unul din 1884 și altul din 1890, susține țărerea Curții de casație, invocând pe lângă motivele așternute în decisiune, și altele.

D-l Degré, intră în materie cu aceste cuvinte: «Legea făcând, trebuie să ne conducem, ca să umplem golul, nu de un drept natural presupus, nu de o teorie abstractă, propoveduită de un autor s'au altul, ci sau de tradițiunea țării, sau de principiile generale de drept espres sau implicit consfințite de legea pozitivă».

Basat pe tradițiune, d-l Degré invoacă legea Calimach § 881: «Condițiunea se socotește nimic. Decî va lua nescine fără împiedicare acelea lăsate lui cu asemenea condițiune», mai invoacă legiuirea Caragea, care, de și nu coprinde, nici o dispozițiune relativă la această materie, însă ea trebuie complectată cu Basilicalile. Aici autorul articolului uită un lucru, că atât la Români cât și la Francezi, dispozițiunea care considera ca nescrise, condițiunile contrare legilor, era o escepțiune; la Români această escepțiune s'a făcut pentru favoarea ce se acordau testamentelor, și aceasta, din cauză ca să nu se întrerupă sacrificiile familiei pe care le îndeplinea

testatorul pe cât era în viață; iar, la cei de al doilea, excepțiunea s'a admis din considerațiuni politice. Este știut că excepțiunile ca și nulitățile, nu se pot deduce prin analogie, suplini și crea; orî ceea-ce face d-l Degré este o complectare adusă unei legiuri pe care o crede necomplectă; ceea-ce nu este permis aceluia care interpretează legea.

D-l Degré își propune a demonstra că, sub codul civil actual, dispozițiunea art. 900 fr. de și n'a fost reprodusă, de și a fost suprimată, totuși acea dispozițiune există. Spre a demonstra aceasta, spre a descoperi necunoscutul, s'ar părea că d-l Degré invoacă fapte cunoscute, sau lucruri certe. În loc de aceasta, d-sa invoacă tradițiunea ca un mijloc ce înlesnește tâlmăcirea legilor. Aici pare a săvârși două mari greșeli; una de istoria dreptului roman, și alta de logică. Atât este de sigur pentru toți și toată lumea că noi am rupt firul tradițiunei în legislațiune, în cât am copiat orbește până și procedura civilă, lucru ne mai pomenit la alte națiuni. Este o greșeală de chipul de dovedire, căci, în sprijinul necunoscutului, se invoacă ca mijloc de dovedire iarăși un ce necunoscut, un ce nesigur, și a cărui existență este pusă în îndoială. D-l Degré, voind a invoca tradițiunea aleargă la codul lui Caragea, și aici negăsind nici un text se duce la Basilicale, unde găsește acea ce caută și o împlântă în condica Caragea; cu chipul acesta autorul articolului a stabilit cu certitudine, după d-sa, și existența dispozițiunei, că în legiuirea Caragea, condițiile contrare bunelor moravuri, coprinse în un testament, se consideră ca nescrise, statornicind cu aceasta tradițiunea.

Dacă argumentul prezentat ar fi puternic și convingător, el ar fi irefutabil pentru codul civil actual. În adevăr, acest codice a fost împrumutat și copiat după codul Napoleon; deci când avem nedomeriri sau lipsuri, alergăm, întru a ne lumina și complecta lipsurile, la codul Napoleon, art. 900, de unde îl luăm și îl aducem în codul nostru civil, măcar că redactorii l'au șters. Dar unde să îl punem, căci noi avem numărate articolele cari sunt în total 1914.

Să urmăim mai departe pe d. Degré; d-sa înarmat cu tradițiunea luată din codul Calimachi și Caragea, invoacă articolul 1912, după care, codicii Calimach și Caragea sunt abrogate numai în ce privește dispozițiunile contrare acestui codice.

Deci, întru cât nu este o dispozițiune contrară în Cod. Civil contrar dispozițiunilor din legea Calimach și Caragea, ele a rămas în vigoare.

Mai întâi noi am dovedit cum că avem o dispozițiune coprină în articolul 5, prin care sunt proibite condițiile contrarie legilor și bunelor moravuri, în dispozițiunile particulare.

D. Degré prevede aceasta, dar întâmpină zicând că, singura dispozițiune coprină în art. 5, nu ne indrituește să anulăm cu desăvârșire testamentele. D-sa cu spiritul pătrunzător ce îl caracterizează și cu bogăția de cunoștințe în materie de drept civil, zice: «Dacă v'e întemeiați pe art. 5, întru a lovi de nulitate liberalitățile între vii sau din cauza morții, când aceste libera-

lități coprind condițiuni contrare ordinei publice și bunelor moravuri, apoi tot în virtutea art. 5 ar trebui să se anuleze și convențiunile care sunt coprinse în art. 5, fără să mai fie trebuință de un alt text anume pentru convențiuni».

Să facem mai întâi o observație și o paralelă între art. 5 și art. 1008. Cel întâi este pus în titlu preliminar dimpreună cu alte cinci articole. Dispozițiunile preliminare sunt pentru cod. civil, aceea ce ar fi Constituțiunea, față de cele-l'alte legi.

Și, în articolul 5, vorbind de efectul legilor și de aplicarea lor, arată că efectul legilor este garantarea ordinei publice și a bunelor moravuri, a moralității publice, care nu pot fi atinse nici prin contracte, nici prin donațiuni orî testamente. Art. 5 nu vorbește nici de condițiile imposibile, căci aceste nu ating nici ordinea publică, nici bunele moravuri; de asemenea nu vorbește nici de condițiile proibite de legi. Pentru o mai bună deslușire punem art. 5 și art. 1008.

Art 5: „Nu se poate deroga prin convențiuni sau dispozițiuni particulare la legile care interesează ordinea publică și bunele moravuri“.

Art. 1008. „Condițiunea imposibilă, sau contrară bunelor moravuri, sau proibită de lege, este nulă, și desființează convențiunea ce depinde de d'nsa“.

În articolul 5 nu sunt prevăzute condițiunile imposibile, și acelea proibite de legi; iar în art. 1008, nu sunt prevăzute condițiunile contrarie ordinei publice. Dacă conclusiunea ce o trage d. Degré ar fi dreaptă, ar urma că convențiunile ce coprind condițiuni contrarie ordinei publice, ar fi valabile, căci dacă nu trebuie ținut în seamă art. 5 care oprește asemeni convențiunii, ci numai art. 1008 care nu le prevede, atuncea am vedea pe fie-care zi ordinea publică amenințată, primejduită, iar legea și, legiuitorul, le-ar sancționa și aplica, ei, sentinela ce veghiază la paza ordinei publice.

Să examinăm cele din urmă argumente ale d-lui Degré: 1. Art. 1912, și al 2. Art. 978.

Primul dedus din articolul 1912 este ast-fel formulat: Dispozițiunile legiurii Caragea și Calimach, sunt abrogate numai întru cât sunt contrare dispozițiunilor acestui codice; deci când, în codicele actual, nu găsim vre o dispozițiune contrarie, vechile dispozițiuni, au rămas în vigoare. Noi am răspuns mai sus la acest argument presupunându-l necontestat. Însă spre înlesnirea cititorilor să luăm un exemplu: În aceeași zi se găsesse dinaintea Curții de casațiune două procese: în unul părțile sunt din România de dincoace de Milcov, în altul de dincolo. Ambele procese tind la anularea unui testament din 1894 ce coprinde o condițiune contrarie ordinei publice și bunelor moravuri.

Dacă argumentul presintat de d. Degré ar fi bun, atuncea iată cum aceeași Curte, compusă din aceeași judecători, având a aplica aceeași legislațiune pentru toți locuitorii din România, ar hotărâ în aceeași zi, că testamentul locuitorului de dincolo de Milcov este valabil, pentru că, în codul civil, negăsindu-se nici o dispozițiune contrară § 881, condiția ilicită, se consideră ca nescrisă; iar celui de dincoace de Milcov i-ar anula tes-

tamentul, tot pe temeiul art. 1912, căci, i-ar zice: condica Caragea nu coprindea o dispozițiune ca aceea a codului Calimach, că fiind guvernat de noua lege, după principiile generale și pe temeiul art. 5, îl anulează. S'ar chema această uniformitate în legislațiune, egalitate înaintea justiției?

Iată piedica cea mare ce o întâmpină art. 1912 în aplicare.

Cel-l'alt argument prezentat, de d. Degré, nu își poate avea aplicațiunea, de oare-ce el se referă la contracte, unde e bine așezat, căci legiuitorul favorizează contractele, iar nu la testamente și donațiuni, pe cari le vede cu ochi răi.

Terminând studiul acestei chestiuni, vom aminti pe aceia cari au scris asupra materiei și cari au susținut aceiași părere ce o susținem și noi, aceștia sunt: D-nii consilierii la Inalta Curte de casațiune Ștefănescu și Petrescu, 1) d. Alexandrescu ca profesor de dreptul civil, de la universitatea din Iași; ca jurisprudență, Curtea de apel din București, tribunalul Ialomița etc..

D. Chebape.

PROBA ASOCIAȚIUNILOR ÎN PARTICIPARE

Relativ la modul pe probă a asociațiilor în participare, în codul nostru comercial avem numai un singur articol, 256, care este redactat ast-fel: „Asociațiile în participare sunt scutite de formalitățile stabilite pentru societăți, dar ele trebuie să fie probate prin act scris“.

Se cere pentru proba acestor asociațiuni, un anume contract subscris de părți?

Sau prin cuvânt „act scris“, legea a voit a elimina numai proba cu martori?

Cu mult succes s'ar putea susține că cuvintele „act scris“ trebuie să fie luate în sens de un act anume redactat și subscris de părți, și s'ar putea conchide în acest sens pe următoarele argumente:

I. În fruntea art. 256 se pune regula că asociațiunile în participare sunt scutite de formalitățile stabilite pentru societăți, apoi se face restricțiune la această regulă spunându-se „dar ele trebuie să fie probate prin act scris“, ceea-ce ar însemna că totuși de formalitatea actului social, actului scris și subscris de părți, ele nu sunt scutite, considerând societatea de nulă, de oare-ce existența ei nu poate fi dovedită printr'un alt mijloc de probă.

II. În codul Francez, unde asociația în parti-

cipare poate fi dovedită prin toate mijloacele de probă admisă de codul comercial, aceasta se spune formal în art. 49 „*Les associations en participation peuvent être constatées par la représentation des livres, de la correspondance, ou par la preuve testimoniale, si le tribunal juge qu'elle peut être admise*“ și în art. 50 c. com. „*Les associations commerciales en participation ne sont pas sujettes aux formalités prescrites pour les autres sociétés*“.

În vechiul nostru codice de comerț care este o traducțiune aceluși francez, același sistem este stabilit prin art. 48 care spune „*Intovărășirile în împărțășire se pot dovedi prin arătarea catastrizelor, a corespondenței sau prin dovadă cu martori, de va găsi cu cale tribunalul a o primi*“ și în art. 49 care spune: „*Intovărășirile neguțătoresți în împărțășire, nu sunt supuse la formalitățile orânduite pentru cele-l-alte tovărășii*“.

Astăzi când codul nostru nu se mai exprimă în acest mod, suntem împuterniciți a spune că au schimbat de sistem și că prin cuvintele „act scris“ legea cere un act social?

Nu, o asemenea interpretare a art. 256 ar fi în contradicțiune cu spiritul codului nostru de comerț.

În examinarea acestei chestiuni trebuie făcută o subdiviziune:

I. Când asociația în participare exploatează un capital mai mic de 150 lei, și atunci, susține d. T. Stelian, ilustrul profesor al facultăței de drept din Iași, art. 256 trebuie combinat cu art. 55 c. com. de unde rezultă, că existența asociației se poate proba și cu martori, deci a fortiori prin registre, corespondență și început de dovadă înscris complectat cu martori.

II. Când capitalul societăței întrecă suma de 150 lei.

În acest cas proba cu martori nu mai poate fi admisibilă căci ea nu este permisă nici de codicele civil. Vor fi însă admise conform acestui sistem cele-l-alte mijloace de probă, cuvintele de „act scris“ ne-având alt înțeles de cât de a elimina proba cu martori.

Faptul că actualul codice de comerț, nu mai întrebunțează aceleași expresiuni pentru a formula sistemul său în materie de probă a acestor asociațiuni, nu ne poate conduce a vedea o inovație, părăsind vechiul codice în întregime, am luat o copie după cel italian, fie aceasta ori cât

1) Dreptul pe 1879, No. 12 (C. Ștefănescu, G. Petrescu Testamente, pag. 365.

II. Alexandrescu. Partea IV, pag. 95-98.

s'ar susține de modificată. Decî, art. 48 și 49 din vechiul codice nu ne pot fi opuse.

Scopul pentru care legea impune societăților comerciale un contract scris, nu există pentru asociațiile în participare.

Așa se impune societăților actul scris :

I. Pentru a determina măsura de răspundere a asociaților față cu cei de al treilea cu care societatea va contracta. Pe timp ce în asociația în participare, persoana care conduce întreprinderea va fi singură obligată.

De sigur că actul social va servi de bază la lichidarea societății, la împărțirea beneficiilor realizate și în definitiv ca mijloc de dovadă asociaților între ei, dar legiuitorul nu a avut aceasta în vedere când a legiferat, ci în primul rang a venit să garanteze pe cei cu care societatea va contracta și numai indirect s'a ocupat de asociați, pe cari iar fi putut lăsa sub imperiul legii civile.

II. Ca măsură de publicitate ce se impune societăților comerciale și de care sunt scutite asociațiile în participare.

Ceea ce face ca societăților comerciale să convie această măsură, ar face în cele mai multe cazuri imposibilă formarea asociațiilor în participare.

Așa, societățile comerciale să constituie pentru un timp mai îndelung, obiectul lor fiind întreprinderi mai mari, ele trebuie să se formeze încet, pentru ca cei ce vor să intre, să-și poată da seamă de modul cum își plasează capitalul lor, decî se poată cere un contract scris, un termen oare care pentru publicare, până ce societatea să se poate constitui.

Pe timp ce asociațiile în participare se constituie cele mai de multe ori pentru o simplă operațiune comercială, ele trebuie să se constituie repede, căci folosul pe care-l va da asociația depinde în cele mai multe cazuri, de momentul în care s'au constituit.

Decî a cere un act anume redactat, ar fi a împiedica formarea acestor asociațiuni de cele mai multe ori și contrar spiritului codului nostru comercial, care voește a facilita formarea lor, tocmai dispensându-le de formalitățile grele relativ cu ele, ce sunt impuse societăților comerciale.

Suntem decî conduși a conchide că prin cuvintele „act scris“, legea a vroit să elimineze proba cu martori și aceasta numai atunci, când

obiectul întreprinderii va fi mai mare de 150 lei; înafară de această restricțiune, toate cele alte mijloace de probă sunt admisibile. Așa asociațiile în participare se pot dovedi tot-deauna prin registre, corespondență, mărturisirea părții, jurământul și începuturi de dovadă în scris completate cu martori.

În ce privește presumpțiunile, credem că ele nu pot fi admise, de oare ce legea cere o certitudine în baza căreia justiția să poată pronunța existența unei asemenea asociațiuni, și o presumpțiune nu ne poate da nimic de cert.

Eug. E. Sunguroff

Licențiat în drept
Jude de pace la Fălticeni

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, SECȚIA I

Audiența din 17 Martie 1895

Președentia d-lui ADOLF CANTĂCUZINO, Prim-Președinte

I BOSCHKE și V. BEKLER cu A. MĂRCULESCU

DECISIUNEA COMERCIALA NO. 20

Cambii.—Acțiunea de regres a posesorului cambiei.— În ce termen se poate exercita.— Dacă citațiunea trebuie înmănată în intrul acestui termen.— *Quid* dacă aceste termene nu se respectă.— Dacă aceaștia acțiune introdusă înaintea unor judecători necompetinți, însă cu observarea termenelor, împiedică pierderea acțiunii în recurs.

Portărei.— Ce sunt portărei față cu părțile în ceea ce privește înmânarea citațiunilor.— Dacă portărei sunt supuși la daune-interese când cauzează daune părților prin neglijență sau rea credință.

(Art. 345, 346, 347 și 350 Codul comercial).

1) Posesorul cambiei trebuie să exercite acțiunea sa de regres individual în termen de 15 zile de la data protestului, dacă locul de reședință al debitorului nu este într-o depărtare mai mare de trei miriametre de locul unde cambia era plătită, și citațiunea obligațiilor acționași trebuie să le fie înmănată în intrul acestui termen.

Neobservarea acestor termene pentru intențarea acțiunii și înmânarea citațiunilor face ca posesorul cambiei să pierdă acțiunea în recurs contra trăgătorului și giranților.

Când însă aceste termene au fost respectate, chiar dacă cererea în judecată a fost intentată dinaintea unor judecători necompetinți, tot împiedică pierderea acțiunii în recurs.

2) În ceea ce privește înmânarea citațiunilor, portărei sunt mandatarii părților, și sunt supuși la daune-interese către mandanți, când din neglijență sau rea-credință le-ar cauza daune.

S'au ascultat : D-l Mucedonsky, avocatul apelanților I. Boschke și W. Bekler, în susținerea apelului, și d. Preșescu, avocatul intimatului A. Mărculescu, în combateri.

Curtea deliberând :

Asupra apelului făcut de I. Boschke și W. Bekler contra sentinței No. 1238/94 a secției de comerț a Tribunalului Ilfov ;

Având în vedere susținerile părților și actele prezentate ;

Având în vedere sentința apelată care obligă pe apelanți a plăti ca giranți solidaricește lui A. Mărculescu suma de două mii lei, datorită prin o cambie cu data 8 Octombrie 1893 protestată în regulă ;

Având în vedere că apelanții și bazează, între altele, apelul pe următorul fine de neprimire :

Acțiunea de regres intentată de A. Mărculescu în virtutea cambiei de mai sus contra giranților I. Bosccke și W. Beckler, neîndeplinind cerințele art. 345 și 347 c. com., A. Mărculescu a perdut acțiunea cambială ;

Considerând că în fapt se constată că cambia susmenționată a fost protestată la 10 Ianuarie 1894, că acțiunea lui Mărculescu a fost intentată la 24 Ianuarie 1894, iar citațiunile adresate giranților a fost înmânate acestora în ziua de 27 Ianuarie 1894 ;

Având în vedere că după dispozițiunile art. 345, posesorul cambiei trebuie să exercite acțiunea sa de regres individual în termen de 15 zile de la data protestului, dacă locul de reședință al debitorului nu este într-o depărtare mai mare de trei miriametre de locul unde cambia era plătabilă ;

Având în vedere că, apelanții Bosccke și Beckler, locuiesc chiar în locul unde cambia era plătabilă și prin urmare acțiunea de regres contra lor, trebuia intentată în cele 15 zile de la data protestului, ceea-ce a și avut loc în specie, acțiunea lui A. Mărculescu contra apelanților fiind intentată la 24 Ianuarie 1894 și cambia protestată la 10 Ianuarie 1894 ;

Având însă în vedere dispozițiunile art. 347, care cere ca citațiunea obligaților acționați să le fie înmănată în întrul termenilor prevăzute de art. 345 și 346, adică în specie în întrul celor 15 zile de la data protestului ;

Având în vedere art. 350 c. com., care declară că posesorul cambiei perde acțiunea în recurs contra trăgătorului și giranților dacă n'a exercitat-o în termenele prevăzute de articolele precedente ;

Considerând, că ast-fel fiind legiuitorul dă sancțiune tutulor dispozițiunilor precedente celei conținute în art. 350, adică face în mod clar obligatoriu pentru posesorul cambiei, nu numai intentarea acțiunii în regres, dară și înmânarea citațiunilor celor interesați în întrul termenului de 15 zile, cum trebuia în specie ;

Considerând, că această măsură luată de legiuitor în interesul giranților, este bazată pe necesitatea pentru aceștia de a fi puși cât mai în grabă de cunoștință de faptul, că cambia protestată a dat naștere unei acțiuni serioase din partea posesorului cambiei, și această cunoștință nu putea rezulta mai cert de cât din înmânarea citațiunilor în întrul termenului prevăzut de art. 345 și 346 c. com., scoaterea acestor citațiuni fiind unica dovadă pozitivă de intențiunea posesorului cambiei de a urmări plata ei contra celor-l'alți obligați,

Considerând că obiecțiunea, cum că dispozițiunile art. 347 n'au sancțiune, cade prin faptul că, acest articol precede art. 350 c. com., care prevede sancțiunea pentru toate dispozițiunile anterioare lui.

Considerând că de asemenea obligațiunea, cum că

dispozițiunile art. 347 c. com. ar fi numai niște recomandățiuni autorităților judiciare, iară nu o obligațiune impusă posesorului cambiei pentru eserițiunile eficace al acțiunii sale de regres, nu este fundată, căci în asemenea caz, legiuitorul ar fi întrebuițat alți termeni, conținând espres voința sa da a îndatori anume autoritățile judecătorești a înmâna, etc. ;

Că afară de aceasta, nici n'ar fi logic a se impune autorităților judiciare o obligație, care în cea mai mare parte se impune celui interesat, posesorului cambiei ; în adevăr, el singur este stăpân spre a lucra sau nu în marginile termenilor ce ar pune legiuitorul, el singur putând usa sau renunța la drepturile ce-i conferă legea.

Considerând că de asemenea observațiunea că dacă art. 347, ar privi pe posesorul cambiei, atunci acesta ar fi pedepsit pentru neglijența sau reaua credință a altuia, a potărelului de exemplu, nu e de asemenea fondată, pentru-că în ce privește înmânarea citațiunilor, portăreii sunt mandatarii părților, și ei sunt supuși la daune interese către mandanți, când, ar fi neglijenți sau de rea credință, s'ar cauza daune.

Că afară de aceasta, dacă posesorul unei cambii, alege pentru a se conforma lezei un timp ast-fel că implinirea dispozițiunilor art. 345, 346 și 347 cod. com. devine materialmente imposibile, el nu se poate plânge de rigoarea lezei, fiind singur sau culpabil de neglijență, sau doritor de a face șicane, ceea ce legea nu poate tolera.

Considerând în fine că față de textele precise, orî-ce critică adusă lezei este operă de legiuitor și nu intră în cadrul competenței judecătorești ;

Considerând că din dispozițiunile coprinse în ultimul aliniat al art. 350 cod. com., nu rezultă de cât regula că odată ce se va respecta dispozițiunile art. 345, 346 și 347 același cod, este indiferent dacă cererea în judecată a fost adresată sau nu judecătorilor competenți, dispozițiune dreaptă și logică, care nu poate avea nici o influență asupra sancțiunii conținute în primul aliniat al art. 350 ;

Că ast-fel fiind apelul lui I. Bosccke și W. Beckler fiind fondat din acest punct de vedere, el trebuie să fie admis fără a fi nevoie a se mai discuta cele-l'alte motive invocate de apelanți.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier, C. G. Dâmboviceanu, Curtea admite apelul făcut de I. Bosccke și W. Beckler în contra sentinței cu No. 1238 din 1894 a trib. Ilfov, secția comercială. etc.

(ss) *A. Cantacuzino, M. Paleologu, C. G. Dâmboviceanu.*

Opiniune

Având în vedere că art. 345 din cod. de comerțiu spune că posesorul cambiei exercită acțiunea în contra obligaților anteriori intentând-o în cele 15 zile de la data protestului ;

Considerând că dispozițiunea acestui articol e clară și nu are trebuință a fi complectată cu nici o altă dispozițiune ;

Că legiuitorul spunând că acțiunea de regres a pose-

sorului cambii se poate intenta în cele 15 zile de la data protestului, nu este logic a crede că legiuitorul după ce a fixat acest termen în acest mod calculându-l până la intentarea acțiunii, imediat în urmă se modifică în art. 347 modul d'a calcula acest termen, calculându-l până la primirea citațiunei;

Căci alt-fel s'ar putea crede, că legiuitorul a voit să surprinză pe posesorul cambiei, că după-ce în articolul de principiu unde se ocupă de termenul de regres și spune că se exersă în 15 zile până la intentarea acțiunii, care depinde de vigilența și activitatea sa, pentru a o face în termen, în urmă de și a exersat acțiunea perdută, fiind-că agenții portăreilor prin neglijență sau aglomerarea lucrărilor a predat citațiunea mai târziu sau prin inopositilitatea de a fi în acest termen predată citațiunea, dacă acțiunea s'a intentat conform art. 345 cod. comercial în a cincî-spre-zecea zi;

Considerând că o ast-fel de inconsecință sau neprevădere e imposibil a se atribui legiuitorului și prin urmare trebuie a vedea în art. 347 o recomandațiune de celeritatea predărei citațiunei fără sancțiunea pierderii acțiunii în recurs în contra trăgătorului sau giranților, căci art. 350, care ficează sancțiunea acestor dispozițiuni spune categoric că această acțiune se perde după expirarea termenului prevăzut pentru exercițiul acțiunii, al. 3, art. 359 raportându-se prin urmare la exercițiul acțiunii iar nu la predarea citațiunei.

Pentru aceste motive, sunt de părere a se respinge apelul făcut de I. Boschke și W. Beckler și a se confirma sentința tribunalului.

(ss) A. Eustațiu

INFORMATIUNI

A apărut de sub presă, în broșură, importantul discurs ce d-l deputat N. Ceaur-Aslan, reprezentantul colegiului al doilea de Iași, a ținut în ședința Camerei deputațiilor de la 12 Aprilie 1895, asupra legii minelor.

— x —

Modificările introduse în cartea a III-ia și a IV-a din codul de comerț, coprinzând legea falimentelor și legea despre exercițiul acțiunilor comerciale și despre durata lor, (Art. 695-971 codul de comerț), au fost publicate, împreună cu articolele nemodificate, într'un elegant și portativ volum, de către editura ziarului nostru.

Atragem serioasa atențiune a abonaților noștri asupra acestei publicațiuni atât de necesară, nu numai magistraților și avocaților, ci și tutulor comercianților în genere.

Lucrarea este cu atât mai importantă cu cât, pentru înlesnirea magistraților și avocaților, cele

mai multe articole au fost adnotate în josul lor cu articolele corespunzătoare din legile române și din codul comercial italian, frances, german și belgian.

Prețul unui volum este de 1 leu 50 bani.

Depositul general: la librăria Steinberg, strada Șelari, și la administrația ziarului nostru.

POȘTA ADMINISTRAȚIÎ

D-nii Grefierii de Curți și Trib., precum și d-nii Șefi de Portărei de prin județe, cari au onoarea d'a fi membrii corespondenți ai ziarului nostru, sunt rugați să bine-voiască a ne trimite regulat, ca și în trecut spre publicare, atât hotărârile importante din punct de vedere juridic cât și toate informațiile relative la procesele mari și cari interesează lumea juridică. De asemenea sunt rugați a ne trimite și listele de protestele polițelor în cari se vor nota și numele firmelor comerciale ce se declar în stare de faliment cu toate detaliile, așa după cum le publicăm în rubrica „Insolvențe și Informații la falimente“.

Toate acestea rugăm a ni se trimite regulat în fie-care săptămână până Joia, spre a se putea publica la timp.

D-nii abonați ai ziarului, sunt cu insistență rugați d'a bine voi să țină seamă de sacrificiile ce ne am impus și a ne trimite achitarea abonamentelor datorite către administrație, **Calea Rahovei No. 5**, vis-a-vis de Palatul de Justiție, la tipografia **Codreanu & Săvoiu**.

Abonații din provincie vor bine voi a ne trimite costul prin mandate poștale pentru cari vor primi chitanțe.

Administrația.

BIBLIOGRAFIE

A eșit de sub presă în două volume:

CODICELE CIVIL

ADNOTAT CU JURISPRUDENTA ROMANA

Cuprinzând și un apendice

de hotărârile pronunțate de Inalta Curte de Casație, Curțile de Apel și Tribunalele de județ, asupra fie-cărui articol în parte

DIN VECHILE LEGIURI

CARAGEA SI CALIMACH

și asupra

REGULAMENTELOR ORGANICE ALE MUNTENIEI ȘI MOLDOVEI

cu numărul, data și colecțiunile în care ele se găsesc

publicate

DE

C. CHRISTESCU

Primul Grefier al Inaltei Curți de Casație și Justiție.

Comandele se pot face și prin cărți poștale adresate direct autorului. Ele vor fi executate la moment odată ce prețul lor va fi primit, fie prin mandat poștal a cărui taxă privește pe cumpărător, fie în ori-ce alt mod. Costul pentru expedierea exemplarelor este în comptul autorului.

Prețul ambelor volume broșate este de lei 12, și ediția de lux (chârtie velină) de lei 14, iar legată în piele peste tot, ambele volume la un loc, e de lei 14 și 16.